

Ἐκ τῶν Ἡφαιστείων ὀρέων ἄλλα μὲν ἀδιακόπως ἐκχύνουσι τὰς ὕλας των, διὸ καὶ ζῶντα προσεκλήθησαν, ἄλλα δ' ἔπαυσαν νὰ διαχύνωσιν αὐτάς, διὸ καὶ νεκρὰ λέγονται. Ἐπίσημον παράδειγμα τῶν νεκρῶν Ἡφαιστείων παρέχει ἡ Αὐβερνία, καθότι ὅλα σχεδὸν τῆς χώρας ταύτης τὰ ὄρη ἦσαν Ἡφαίστεια, καὶ εἰς πολλὰ διακρίνονται ἀκόμη οἱ κρατῆρες, καὶ τὸ ἔδαφος κατὰ μέγα μέρος σύγκεται ἐξ ἠφαιστείων ὑλῶν.

Τὰ ἐπισημότερα τῶν Ἡφαιστείων ὀρέων καὶ πάλαι καὶ νῦν εἶναι ὁ Βεσοῦβιος εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἡ Αἴτνη εἰς τὴν Σικελίαν.

Τοῦ Βεσουβίου τὸ ὕψος δὲν εἶναι τοσοῦτον μέγα, διότι μόλις ἡ κορυφή του φθάνει ἕως 3900 πόδ. Ἡ πρώτη γνωστή μας ἐκρήξις αὐτοῦ συνέβη τὸ 79 ἐπὶ Τίτου, καταβυθίσασα πόλεις τινὰς, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἡράκλεια καὶ οἱ Πομπήιοι (ὄρ. Φιλολ. Α'. τομ. Σελ. 52). Ἐκ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης, αἱ Ἡφαιστεῖοι ἐκρήξεις δὲν ἔπαυσαν νὰ κατεδαφίζωσι τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν περιοχὴν τῆς Νεαπόλεως. Βεβαιοῦται δὲ ὅτι πολὺ πρὸ τῆς κατὰ τὰ 79 ἐκρήξεως, ὁ Βεσοῦβιος ἀνέπεμπεν ἤδη φλόγας, πλὴν δὲν εἶχεν, ὡς φαίνεται, ἀρκετὰς καυστικὰς ὕλας διὰ νὰ κάμῃ ἐκρήξιν.

Ὁ Βεσοῦβιος εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος, καὶ σύγκεται κυρίως ἐκ τῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τὴν γῆν ὑλῶν, δι' οὗ φαίνεται ἀκριβῶς πόσον εἶναι τὸ βάθος ἐκ τοῦ ὀποίου ἐκβαίνουσιν αὐταί. Πλησίον δὲ τῆς κορυφῆς ἡ λάβα ἀντηχεῖ ὑπὸ τοὺς πόδας, καὶ φαίνεται ὡς ἀναζητοῦσα νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν τρύπαν. Ἀπὸ πολλότατα δὲ ἀνοίγματα (γινόμενα διὰ τῆς ἐξατμίσεως τοῦ θείου) ἐξέρχονται φλογιστικοὶ ἀτμοὶ οἵτινες ἀμέσως ἀνάπτονται ὅταν ἐγγίσῃ εἰς αὐτοὺς καυστικὴ ὕλη. Ἡ βᾶσις τοῦ ὄρους τούτου εἶναι πολλὰ καρποφόρος, διότι ἡ λάβα διαλυομένη κάμνει γονιμωτάτην τὴν γῆν.— Ἐκάστη τετραγωνικὴ λεύγα τρέφει 5000 ψυχάς. Εἶναι δὲ παράδοξον ὅτι τῶν μερῶν τούτων οἱ κάτοικοι ζῶσιν ἀσφαλέστατα, ἀν

καὶ συχνάκις ἐπαπειλῆται ἡ καταστροφή των. Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν των, πρὸ τῆς ἐκρήξεως ἀναφαίνονται ἀρκετὰ σημεῖα.

Οὐ μακρὰν τοῦ Βεσουβίου ὑπάρχει τὸ Κυνὸς Σπηλαίον λεγόμενον. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο διότι τὰ μετρίου ἀναστήματος ζῶα ἀμέσως ὅταν εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὸ πνίγονται μὲ λειποθυμίαν. Ἡ δὲ λειποθυμία αὕτη ἀποδίδεται εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ τὸ ὁποῖον ἐξατμίζεται κατὰ μεγάλην ποσότητα ἀπὸ ἀνοίγματα τῆς γῆς, καὶ τὸ ὁποῖον εἰς δύο ἡμισυ ποδ ὕψος εἶναι ὁ μόνος ἀήρ τοῦ σπηλαίου. Πλησίον δ' αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ λείψανον Ἡφαιστείου ἐλλειψοειδοῦς σχήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀναδίδεται καπνὸς μόνον, ἀλλ' ἐξάγεται καὶ ἀρκετὴ ποσότης θείου καὶ στυπτηρία γῆ. — Κατὰ τὸ 1558 ἐμορφώθη διὰ τινος ἐκρήξεως τοῦ Βεσουβίου καὶ ἕτερον Ἡφαιστειον Νέον — Ὅρος καλούμενον, ἡ βᾶσις τοῦ ὁποίου ἔχει περιφέρειαν 8,000 ποδ. καὶ τὸ ὕψος 400.

Ἡ Αἴτνη. Ὁ Βεσουβίος παραβαλλόμενος μὲ τὴν Αἴτνην εἶναι ὡς λόφος. Εὐρίσκεται δὲ αὕτη εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ὑπῆρξεν ἀρκετὰ περίφημος καὶ πάλαι καὶ νῦν. Τὸ ὕψος αὐτῆς εἶναι 9970 ποδ. καὶ ἡ βᾶσις τῆς ἔχει 40 λευγ. περιφέρειαν. Διαιρεῖται δὲ ὅλον τὸ Ὅρος εἰς τρία μέρη· α'. Τὸ τοῦ σακχαροκαλάμου, ἐνθα τρώντι αὐξάνουσι τὰ σακχαροκάλαμα, ὁ καφές, τὸ ἰνδικόν, καὶ, κατὰ φυσικώτερον λόγον, αἱ ἐλαῖαι, αἱ πορτογαλλίαι, αἱ ἄμπελοι κτλ. β'. Τὸ τῶν γεννημάτων καὶ δασῶν, ἥτοι ὅπου σπείρεται ὁ σῖτος, καὶ ὑπάρχουσιν ὑψηλὰ δάση, ἐνθα ζῶσιν ἀκανθόχοιροι, αἶγαγροι, βόες καὶ ὄρνεα, γ'. Τὸ τῆς χιόνος καὶ τοῦ πάγου· τοῦτο δὲ τὸ μέρος ἀρχίζει ἐκ 6.300 ποδ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Πολλάκις ὁ ἥλιος δὲν δύναται, καὶ τὸ θέρος ἀκόμη, νὰ διαλύσῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ χιόνα, πλησίον τοῦ κρατῆρος ὅμως διαλύεται ὑπὸ τῆς θερμότητος τῶν ἀτμῶν. Ὑπάρχει δὲ μεγάλη δυσκολία τοῦ ν' ἀναβῆ τις εἰς τὸ ὕψος τοῦτο.

Ἡ περιφέρεια τοῦ κρατῆρος εἶναι μία λεύγα, τὸ δὲ βᾶ.

Ώς αὐτοῦ 700 ποδ. Ἐσωθεν εἶναι ἐστρωμένος μὲ ἀμμωνιακόν καὶ θεῖον. Περιηγηταί τινες εἰσῆλθον εἰς τὸν κρατῆρα διὰ σχοινίων, ἀλλὰ μερικοὶ ἔγιναν θύματα τῆς τόλμης των, μὴ προφθάσαντες νὰ δόσωσιν ἐγκαίρως τὸ σημεῖον τῆς ἀναβάσεως. Ἡ Ἱστορία μᾶς ἀναφέρει ἕως 80 ἐκρήξεις τῆς Αἴτνης. Ἡ κατὰ τὸ 1819 συμβᾶσα ἔκαμε νέας τρύπας εἰς τὸν κατήφορον τοῦ ὄρους· ἡ δὲ τὸ 1812, ἥτις ἦτο καὶ ἰσχυροτέρα, διεκράτησεν ἕξ μῆνας. Ἡ λάβα τῆς Αἴτνης εἶναι πυκνοτέρα τῆς τοῦ Βεσουβίου, καὶ τρέχει ἀργότερα ἐκείνης.

~~~~~

ΑΠΛΟΥΣΤΑ ΓΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΛΟΓΙΚΗΣ.

Μάθημα Α΄.

Καθὼς εἶναι ἀνάγκη ὅλοι ἐν γένει, ὁποιασδήποτε καταστάσεως καὶ βαθμοῦ, νὰ γνωρίζωσι τὰς πρώτας τοῦλάχιστον ἀρχὰς τοῦ ὀρθῶς λέγειν καὶ γράφειν, οὕτως ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ἰδέαν τινὰ καὶ τῆς τέχνης τοῦ ὀρθῶς συλλογίζεσθαι. Τοῦτο παρεκίνησε καὶ ἡμᾶς νὰ ἐκθέσωμεν τὰ ἀκόλουθα ἀπλοῦστα Μαθήματα, τὰ ὅποια ἀναπτύσσονται καὶ διὰ διάφορον παραδειγμάτων, διὰ νὰ γίνωσι καταληπτότερα.

Ἡ Λογική, περὶ τῆς ὁποίας ὀλίγα τινὰ Μαθήματα μέλλομεν νὰ ἐκθέσωμεν, εἶναι μέρος τῆς Φιλοσοφίας, διὸ κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμεν πρῶτον τί εἶναι Φιλοσοφία.

Ἡ λέξις Φιλοσοφία παράγεται ἐκ τοῦ φίλος καὶ σοφία, καὶ σημαίνει τὴν σοφίαν ἐνταυτῶ καὶ τὴν ἀρετὴν, τὰ ὅποια οἱ προπάτορες ἡμῶν δὲν ἐθεώρουν ὡς δύο διάφορα ἀντικείμενα, ἀλλὰ τὰ ἐξεφράζοντο ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν λέξιν.

Ἄνθρωπος ἐνάρετος λέγεται ὅστις γνωρίζει τὰ χρέη του, τὰ ἐκπληροῖ, καὶ ἀγωνίζεται καθ' ἑκάστην νὰ βελτιώσῃ ἑαυτόν· σοφὸς δὲ, ὅστις διὰ τῆς σπουδῆς, τοῦ κόπου καὶ τῆς μελέτης του ἐφώτισε τὸ πνεῦμά του ἀποκτῶν γνώσεις. Ὁ φιλόσοφος λοιπὸν, ἤγουν ὁ καὶ ἐνάρετος καὶ σοφός, πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅλα ὅσα συντείνουσι νὰ